

7.12.2022

Lapinlahden lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023-2025

LAPINLAHTI

1	JOHDANTO JA LÄHTÖKOHDAT	3
2	LAPSI- JA PERHEKOHTAINEN SOSIAALITYÖ, TUKITOIMET JA PALVELUT.....	6
3	ENNALTA EHKÄISEVÄT PALVELUT LAPSILLE, NUORILLE JA PERHEILLE	8
	3.1 Neuvolatoiminta	8
	3.2 Perhesuunnitteluneuvola.....	9
	3.4 Lastenneuvola	9
	3.5 Kouluterveydenhuolto	9
	3.6 Opiskeluterveydenhuolto	9
	3.7 Kehitysvammaisten lasten ja nuorten erityishuolto	10
	3.8 Päihde- ja mielenterveystyö	10
4	VARHAISKASVATUS	11
5	KOULU TUKEMASSA LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA	11
	5.1 Oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelma.....	11
	5.2 Salassapito	12
	5.3 Oppilas- ja opiskelijahuollon toimijat	12
	5.4 Turvallinen oppimisympäristö	12
	5.5 Kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen	13
	5.6 Nivelvaiheiden tiedonsiirto	13
6	OPPILAS- JA OPISKELIJAHUOLLON TOIMINTAMALLIT JA OPPILASHUOLTORYHMÄ	15
	6.1 Alueellinen ohjausryhmä	16
	6.2 Lapinlahden kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmä	16
	6.3 Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä	16
	6.4 Kouluastekohtainen oppilashuolto	17
	6.5 Yksilökohtainen oppilashuolto	17
7	NUORISOTOIMI	19
	7.1 Nuorisotiedotus ja neuvontapalvelut	20
	7.2 Lapinlahden Nuorisofoorumi	20
	7.3 Lapinlahden nuorten ohjaus- ja palveluverkosto	21
	7.4 Etsivä nuorisotyö ja nuoret aikuiset 18–29 -vuotiaat	21
	7.5 Valpas 15-17 -vuotiaat nuoret	22
	7.6 Ennaltaehkäisevä työ Nuorisotoimessa	22
8	YLEISSIVISTÄVÄ TYÖ	23
	8.1 Kirjastopalvelut	23
	8.2 Kaskikuusen kansalaisopisto	24
	8.3 Kulttuuritoimi.....	24
	8.4 Liikuntatoimi	24

9	MUITA LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA TUKEVIA TOIMIJOITA	24
9.1	Järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien toiminta	24
10	NUORET JA TYÖ.....	25
10.1	Nuorten kesätyöllistäminen.....	25
10.2.	NOUP- Nuorten työpaja.....	25
10.3.	Työllistämisen kuntalisä.....	25
11	Toteuttaminen ja seuranta : LAPINLAHDEN PERHEKESKUS.....	26

1 JOHDANTO JA LÄHTÖKOHDAT

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §) laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi.

Tässä suunnitelmassa on käytetty myös Suomen kansallista Lapsistrategiaa, joka aloitettiin Lapsen aika 2040-työllä. Kansallinen lapsistrategian parlamentaarinen komitea on hyväksynyt Suomen kansallisen lapsistrategian osana mietintöään joulukuussa 2020. (Valtioneuvoston julkaisu 2021:8). Kansallisen strategian pääajatuksena ovat: 1) Strategialla luodaan aidosti lapsi- ja perhemyönteinen, lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi. 2) Lapsen oikeudet ja asema vakiinnutetaan kaikessa poliittisessa ja tosiasiallisessa toiminnassa. 3) Haavoittuvassa asemassa olevien lasten asema turvataan ja heidän tarpeensa tunnustetaan paremmin.

Täytäntöönpano, seuranta ja arviointi

Kunnanvaltuusto hyväksyy suunnitelman sekä seuraa ja arvioi sen toteutumista vähintään kerran valtuustokauden aikana. Valtuuston tulee ottaa suunnitelman toteuttaminen huomioon kunkin vuoden talous- ja toimintasuunnitelmassa. Suunnitelmaa päivitetään suunnitelmakauden aikana tarvittaessa. Suunnitelman seuranta ja arviointi on vakiintunut osa kunnan toiminnan ohjauksen kokonaisuutta. Keskeiset seurannan ja arvioinnin kohteet voidaan ryhmitellä seuraavasti:

1. lasten ja nuorten hyvinvoinnin muutokset
 - ✕ kouluterveyskysely 4,5, ja 8 lk , itsearviointikyselyt 2,5, ja 8 luokille
2. palvelujärjestelmän toimivuus ja kasvuympäristön tilanne sekä
 - ✕ kysely huoltajille joka toinen vuosi/ koulut/
 - ✕ kysely henkilökunnalle /keskushallinto
3. suunnitelman tavoitteiden toteutuminen
 - ✕ talousarvion toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen/ltk
 - ✕ lapsivaikutusten kansallinen arviointi

Tavoitteet ja yhteys Lapinlahden kuntastrategiaan

Lakisääteisen suunnitelman keskeiset painopisteet ja tavoitteet tulee sisällyttää kuntastrategiaan. Ohessa ensin hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja niihin yhteydessä olevat Lapinlahden uuden kuntastrategian 2022-2025 kärkitavoitteet.

1. Osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentyminen

- Palvelumme houkuttelevat lapsiperheitä: Otamme päätöksenteossa huomioon lapsivaikutukset sekä lapsi- ja perheneuvoston suositukset.

2. Terveelliset elämäntavat, itsestä huolehtiminen ja toiminnallinen arki

- Tuemme kuntalaisten hyvinvointia edistävää yhteistyötä: Tuotamme iloa ja hyvinvointia kuntalaisille vapaaehtoistoimijoiden ja muiden yhteistyö-

- o kumppaneiden kanssa. Yhdistys- ja seurayhteistyö sekä monipuoliset harrastusmahdollisuudet innostavat kuntalaisia liikkumaan enemmän.

3. Tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen, turvallinen arki

- o Tuemme kuntalaisten hyvinvointia ennaltaehkäisevästi: Kuntalaiset osallistuvat entistä aktiivisemmin yhteisönsä sekä viihtyisän ja turvallisen kasvu- ja elinympäristön kehittämiseen.

4. Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäiseminen

- o Palvelemme intohimoisesti: Viestimme selkeästi ja ennakoivasti palveluistamme. Palvelumme houkuttelevat lapsiperheitä. Edistämme perhemyönteisyyttä teoilla ja päätöksillä, jotka saavat perheet pysymään ja muuttamaan Lapinlahdelle. Otamme päätöksenteossamme huomioon lapsivaikutukset sekä lapsi- ja perheneuvoston suositukset.
- o Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä: Tuemme kuntalaisten hyvinvointia ennaltaehkäisevästi. Hyvinvointipalvelumme ovat kuntalaisten toiveista ja tarpeista lähteviä huomioiden kuntatalouden mahdollisuudet. Tiivis yhteistyö Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa edistää ennakoivaa hyvinvointityötä. Tuotamme iloa ja hyvinvointia kuntalaisille vapaaehtoistoimijoiden ja muiden kumppanien kanssa. Kunnan avustuskokonaisuus sisältää taloudellisen kannusteen talkootyön tekemiseen. Kuntalaiset osallistuvat entistä aktiivisemmin yhteisönsä sekä viihtyisän ja turvallisen kasvu- ja elinympäristön kehittämiseen. Yhdistys- ja seurayhteistyö sekä monipuoliset harrastusmahdollisuudet innostavat kuntalaisia liikkumaan enemmän.

5. Varhainen tuki (palveluketjut)

- o Palvelemme intohimoisesti: Palveluketjumme ovat sujuvia ja tehokkaita. Toimintatapamme ovat ajanmukaisia. Varhaisen tuen malli on käytössä niin varhaiskasvatuksessa kuin koululaitoksenkin piirissä. Malli on laadittu moniammatillisesti koulukuraattoreiden johdolla.

Toteuttaminen käytännössä

Suunnitelman toteuttamista tulee johtaa ja koordinoida. Tämä edellyttää johtamis- ja koordinoitavastuiden määrittämistä. Kunnan toiminta- ja päätöksenteko-organisaatiossa määritellään pysyvät rakenteet, yhteistyöelimet ja foorumit, joissa lasten, nuorten ja perheiden asioita tarkastellaan kokonaisuutena. Lapinlahden kunnan hallintosäännön uudistamisen johdosta vuoden 2023 alusta, oletusarvona on, että sivistysosasto koordinoi käytännön tasolla tämän suunnitelman toteutumista yhdessä keskushallinnon ja Hyvinvointialueen kanssa.

Tämä suunnitelma perustuu Valtionvarainministeriön laskelmaan Lapinlahden kunnan väestörakenteesta 2023, mikä on seuraavanlainen:

0-5-vuotiaat	6-vuotiaat	7-12-vuotiaat	13-15-vuotiaat	16 vuotta täyttäneet	Yhteensä
402	98	608	345	7794	9247

Kotisivujen ja yhteistyötahojen kyselyn tulokset

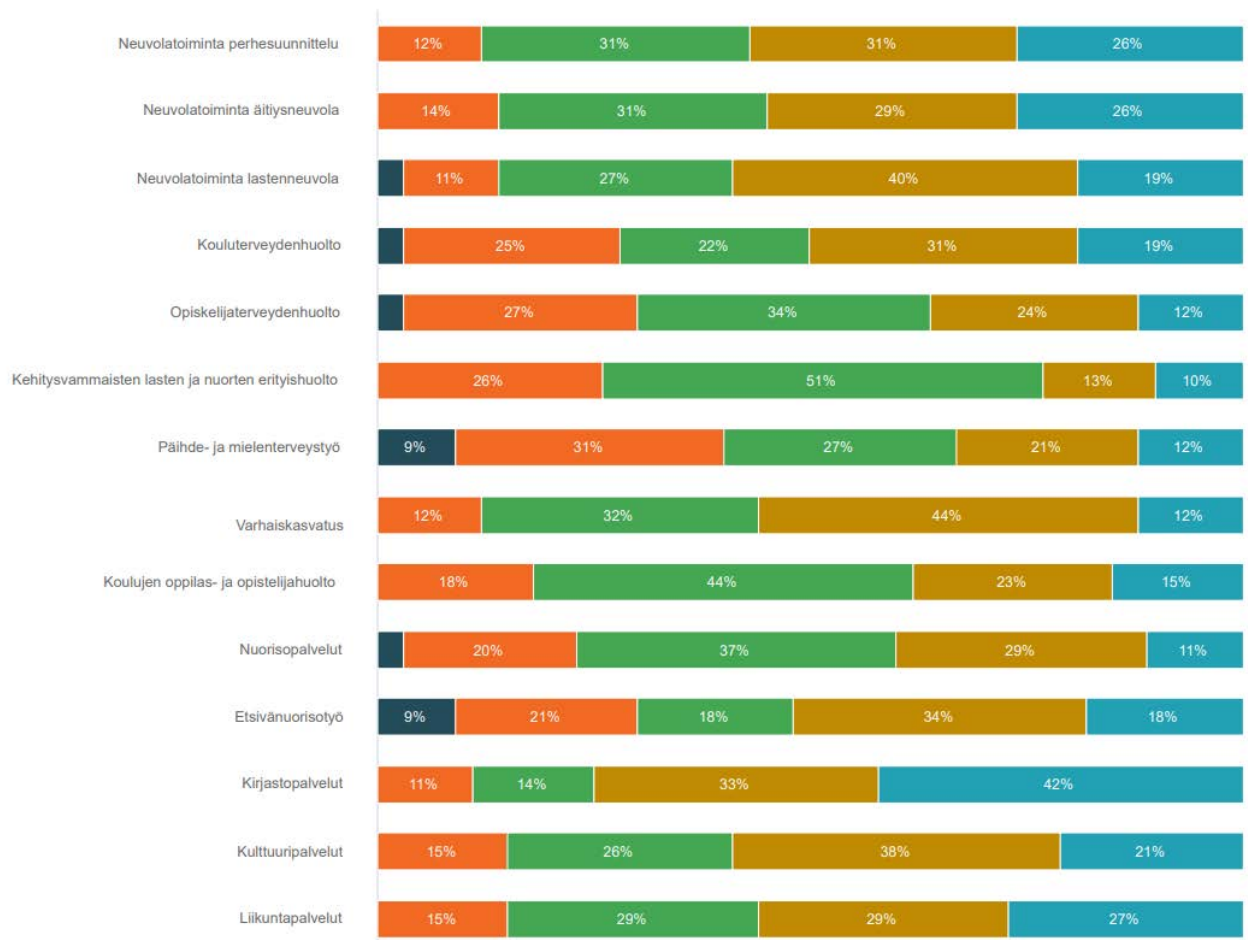
Tämän suunnitelman tekemisessä pyydettiin kuntalaisilta kunnan kotisivujen kautta sekä sähköpostitse eri yhteistyötahojen mielipidettä lapsiin ja nuoriin kohdistuneista palveluista Lapinlahden kunnan alueella. Seuraavassa kyselyn 1. kohdan kysymyksen koonti:

Lasten ja nuorten palvelut 2022 Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat palvelut Lapinlahdella Vastaajien kokonaismäärä: 37

1. Miten mielestäsi seuraavat lapsiin ja nuoriin kohdistuvat palvelut toteutuvat Lapinlahdella?

Erittäin tyytymätön = 1 Tyytymätön = 2 Neutraali = 3 Tyytyväinen = 4 Erittäin tyytyväinen = 5

Vastaajien määrä: 37

Toisena kysymyksenä oli avoin kysymys: 2. Mitä haluaisit sanoa lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyen? Mitä hyvinvointi merkitsee sinulle?

Vastanneet toivovat neuropsykologisen sekä erityislasten ja –nuorten auttamiseen tarvittavan osaamisen lisäämistä sekä koulu- että perusterveyden henkilöstön osalta. Hyvinvoinnin koostuessa monesta eri osasesta, jokaista ikäkautta ja osasta tulisi kehittää yhteneväisesti. Lasten ja nuorten hyvinvointiin panostaminen nähdään tärkeänä osatekijänä kunnan vetovoimaisuuden ilmentäjänä. Lasten ja nuorten hädän huomaaminen ennakoivasti olisi ensiarvoisen tärkeää, etteivät tilanteet eskaloituisi. Kiusaamiseen puuttuminen napakammaksi ja lisäväen saaminen nuorisotoimeen olivat myös kehittämiskohteita.

Suunnitelman sisältö

Suunnitelman sisältö on laaja-alainen ja koskee lapsen ja nuoren kasvuoloja, niiden epäkohtien ehkäisemistä, vanhemmuuden tukea sekä lasten ja nuorten palveluja. Vuoden 2018 alussa voimaantullut lastensuojelulaki velvoittaa kuntia laatimaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- 3) lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
- 4) lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
- 5) lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
- 6) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 7) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

2 LAPSI- JA PERHEKOHTAINEN SOSIAALITYÖ, TUKITOIMET JA PALVELUT

Lastensuojelun tukitoimet käynnistyvät, kun jollekin viranomaistaholle tai yksityishenkilölle herää huoli lapsen tai perheen tilanteesta syntyy ja ko. taho ottaa huolen vuoksi yhteyttä kunnan lastensuojelun sosiaalityöntekijään. Huolenviesti voidaan kirjata tietyin perustein lastensuojeluilmoitukseksi tai se käsitellään muuna palvelupyynnönä.

Lapsiperheitä voidaan auttaa ilman lastensuojelun asiakkuutta tarjoamalla heille mm. sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja. Sosiaalihuoltolain mukaisten (18 ja 19 §) palvelujen turvin

perhe voi saada mm. tukea ja ohjausta omien voimavarojen käytössä ja keskinäisissä vuorovaikutussuhteissa sekä konkreettista kotiapua ja perhetyötä erilaisiin arjen askareisiin ja kasvatukseen liittyviin asioihin.

Lastensuojeluilmoituksen saavuttua sosiaalityöntekijä tapaa lasta ja hänen perhettä työparin kanssa. Asia voi tulla ratkaistuksi jo yhdellä tapaamisella. Perhe ohjautuu muihin peruspalveluihin tai todetaan, että perhe pystyy korjaamaan lapsen kasvussa huolta herättäneet asiat omin toimin. Jos huolen aihe edellyttää lisää selvittämistä, sosiaalityöntekijä ryhtyy tekemään perheen kanssa yhteistyössä palvelutarpeen arviointia, joka pitää sisällään lastensuojelutarpeen selvityksen. Selvitys on kuvaus lapsen kasvuoloista. Jos selvityksessä päädytään ratkaisuun, että tukitoimien tarvetta on, laaditaan asiakassuunnitelma, jossa sovitaan palveluista ja tukitoimista, mitä järjestetään lapselle ja perheelle. Joskus tukitoimet voivat jo käynnistyä selvityksen laatimisen rinnalla yhtäaikaisesti.

Tukitoimia kutsutaan lastensuojelun avohuollon tukitoimiksi, joita ovat mm. perhetyö, kotipalvelu, varhaiskasvatus, taloudellinen tuki, tukiperhe tai tukihenkilö, perhekuntoutus, terapia, lapsen sijoittaminen lyhytaikaisesti yksin tai vanhempien kanssa. Lastensuojelua on myös lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto ja siihen liittyvä sijaishuollon järjestäminen sekä jälkihuolto. Sijaishuoltoa järjestetään sijaisperheissä, ammatillisissa perhekodeissa ja lastensuojelukodeissa. Jälkihuolto on perheen, lapsen tai nuoren tukemista sijoituksen päättymisen jälkeen.

Kunnan peruspalveluja voidaan tarjota lastensuojelun tarpeen ehkäisemiseksi tai lastensuojelun tukitoimena. Lastensuojelu on usein sopivien palvelujen järjestämistä ja suunnittelua lapsi- ja perhekohtaisesti. Laadukkaat ja matalan kynnykset peruspalvelut (mm. toimeentulotuki, neuvola, lasten varhaiskuntoutus, päivähoido, kotipalvelu, kasvatus- ja perheneuvolapalvelut) ovat helposti saatavilla ja usein tehokkain tapa ehkäistä lastensuojelun tarpeen syntymistä. Lapsen koulunkäyntiä ja oppimista tukevat palvelut ehkäisevät pulmia (mm. pienet oppilasryhmät, lapsen yksilölliset oppimisen tukitoimet ja oppilashuollon riittävät palvelut) ja turvaavat lapsen tervettä kasvua ja kehitystä.

Lastensuojelun piirissä olevia lapsia pyritään tukemaan ensisijaisesti avohuollon tukitoimin kodin ulkopuolelle sijoittamisen sijaan. Mikäli avohuollon tukitoimet eivät ole riittävät lapsen tilanteen turvaamiseksi, silloin tulee harkita lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle. Perhehoitoon sijoitetut lapset sijoitetaan sukulais- tai läheisperheisiin, ammatilliseen perhehoitoon tai laitoksiin. Lastensuojelulain mukaan lapsen sijaishuolto on järjestettävä ensisijaisesti perhehoidossa. Perheisiin sijoitettujen lasten määrä on kasvanut lastensuojelulain voimaantulon jälkeen.

Lastensuojelun tilastotietoa

Viimeisin vahvistettu valtakunnallinen lastensuojelun tilastotieto on vuodelta 2020. Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrä oli 48 802 lasta ja nuorta vuonna 2020. Määrä väheni 4 % vuodesta 2019. Kaikkiaan kodin ulkopuolelle oli vuoden 2020 aikana sijoitettuna 19 086 lasta ja nuorta. Vuonna 2020 sijoitettiin kiireellisesti 4662 lasta, mikä on 3 % enemmän kuin vuonna 2019. Huostassa oli 11 386 lasta vuonna 2020. Määrä pysyi edellisen vuoden tasolla (+0,3 %). Uusia huostaanottoja tehtiin vuoden 2020 aikana 1688. Määrä väheni 9 % edellisestä vuodesta. 31.12.2020 huostassa oli 9637 lasta, joista yli puolet (56 %) oli perhehoidossa. Perhehoitoon sijoitetuista lapsista joka seitsemäs (743) oli sijoitettu sukulais- tai läheisperheisiin. Sijoitusmuodot vaihtelevat huomattavasti

lapsen iän mukaan. Alle 6-vuotiaista lähes kaikki olivat sijoitettuna perhesijoitukseen, kun vastaavasti laitokseen oli sijoitettuna yli puolet 16 - 17 -vuotiaista.

Lapinlahdella tehtiin vuonna 2021 331 lastensuojeluilmoitusta. 26.10.2022 Lapinlahdella on yhteensä 117 lastensuojelun asiakasta, sijoitettuna 42 lasta ja jälkihuollossa 23 lasta. Lastensuojelun asiakkaana olevien lasten iän keskiarvo 12 vuotta.

3 ENNALTA EHKÄISEVÄT PALVELUT LAPSILLE, NUORILLE JA PERHEILLE

Lapinlahdella on käytössä Yhdessä-aika, jolla tarkoitetaan monialaista yhteistyömallia. Mallia on käytetty jo parin vuoden ajan varhaiskasvatusikäisten lasten perheiden parissa ja syksyllä 2022 se on laajentunut koskemaan kaikkien alle 18-vuotiaiden lasten ja heidän perheiden asioita.

Yhdessä ajalla pysähdytään pohtimaan keinoja ja ratkaisuja perheen tilanteeseen silloin kun huolet ovat vielä pieniä. Yhdessä ajalla käydään keskustelua monialaisesti perheen ollessa keskiössä. Yhdessä ajan voi kutsua koolle ilmaisemalla toiveen lähimmälle työntekijälle.

Maaliskuussa 2022 Lapinlahdella on aloittanut uusi matalan kynnyksen palvelu lapsille, nuorille ja perheille. Tuloste20 hankkeen pilotti: Perhekeskuksen ohjaus ja neuvonta- hanke (2022- 2023), joka on osa monitoimijaista yhteistyömallia. Hankkeen myötä Lapinlahdelle saatiin yksi puhelinnumero (040 4883041). Numerosta saa matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa. Tarvittaessa yhdellä yhteydenotolla järjestyy myös palveluun ohjaus. Lapset, nuoret ja perheet sekä ammattilaiset voivat soittaa palveluun palvelun aukioloaikoina. Hankkeessa työskentelee perheneuvoja, joka vastaa asiakkaiden ja ammattilaisten yhteydenottoihin.

Yhdessä koulun, nuorisotyön ja sosiaali- ja terveystoimien kanssa pyritään lapselle ja nuorelle luomaan suotuisa kasvu- ja oppimisympäristö sekä tukea perheen hyvinvointia. Kun sopiva ja riittävä tuki tulee oikeaan aikaan, siirtyy painopiste korjaavista palveluista ehkäiseviin. Kaikkien palvelujen tehtävänä on tukea ja edistää lasten, nuorten ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä hyvää arkea. Toiminnan lähtökohta on tiedostaa perheiden monimuotoisuus ja monikulttuurisuus, voimavarat ja mahdollistaa osallisuus. Kunnan palveluista vanhemmat saavat tukea vanhemmuuteen, parisuhteeseen, yksinäisyyteen, sovinnolliseen eroon ja perheväkivallan ehkäisyyn. Toiminnan tavoitteena on tarjota sopivaa tietoa, ohjausta ja tukea helposti, oikeaan aikaan, riittävän varhain ja vaikuttavasti. Tähän päästään moniammatillisella yhteistyöllä ja säännöllisillä kohtaamisilla.

3.1 Neuvolatoiminta

Neuvolatoiminnan tavoitteena on tukea ja edistää yksilön ja perheen psyykkistä, sosiaalista ja fyysistä terveyttä sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia. Neuvola tavoittaa lähes kaikki lasta odottavat ja lapsen saaneet perheet. Ennaltaehkäisevä työote on keskeisimmällä sijalla neuvolatyössä. Erityistä tukea tarvitsevat perheet ja lapset pyritään tavoittamaan varhain ja ohjaamaan tarvittaessa muiden palvelujen piiriin. Valtioneuvoston asetuksessa neuvolatoiminnasta, koulu ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevän suun terveydenhuollosta edellytetään järjestämään määritetyt määräaikaisten terveystarkastukset lasta odottaville perheille laaja terveystarkastus mukaan lukien, sekä määräaikaisten terveystarkastukset alle kouluikäisille lapsille

perheen laaja terveystarkastus mukaan lukien. Laajassa terveystarkastuksessa selvitetään koko perheen hyvinvointia. Lisäksi asetuksessa on maininta, että tarkastuksesta poisjäävien tuen tarve selvitetään.

3.2 Perhesuunnitteluneuvola

Perhesuunnitteluneuvola edistää seksuaaliterveyttä ja auttaa asiakkaitaan ajoittamaan lapsen syntymän siten, että lapsi olisi toivottu. Perhesuunnitteluneuvolan toimintaan kuuluvat myös sukupuolitautilien tartuntojen ehkäisy ja hoito sekä lapsettomuuteen ja raskauden keskeytykseen liittyvä neuvonta, ohjaus ja tuki. Perhesuunnitteluneuvolan työllä edistetään naisten terveyttä ja raskauden hyvää ajoitusta parisuhteen kannalta. Neuvolasta saa myös tietoa erilaisista ehkäisymenetelmistä.

3.3 Äitiysneuvola

Äitiysneuvolan palvelut on tarkoitettu lasta odottaville ja juuri lapsen saaneille vanhemmille. Äitiysneuvolan ydintehtävä on odottavan äidin, sikiön, vastasyntyneen ja perheen parhaan mahdollisen terveyden turvaaminen, edistää tulevien vanhempien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä tulevan lapsen kehitysympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Tavoitteena on myös edistää kansanterveyttä ja ehkäistä raskausaikaisia häiriöitä, häiriöiden varhainen toteaminen ja sujuva hoitoon ohjaus sekä tukeminen sairauden tai vamman kohdatessa. Lisäksi keskeistä on terveiden elämäntapojen edistäminen ja vanhempien valmentaminen vanhemmuuteen, muuttuvaan parisuhteeseen, lapsen hoitoon ja lapsen tuomaan elämän muutokseen.

3.4 Lastenneuvola

Lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja. Lastenneuvolassa seurataan ja edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä sekä tuetaan vanhempia turvallisessa, lapsilähtöisessä kasvatuksessa ja lapsen hyvässä huolenpidossa sekä parisuhteen hoitamisessa. Perustehtävistä yksi tärkeimmistä onkin vanhemmuuden vahvistaminen ja kasvatuksesta keskusteleminen. Moniammatillista yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksessa olevista lapsista siirtyy tietoja neuvolaan tiedonsiirtolomakkeella vanhempien luvalla 1½-, 3-, 4-, ja 5-vuotiaista lapsista. Neuvolassa pyritään havaitsemaan lapsiperheiden erityisen tuen tarpeet mahdollisimman varhain ja järjestämään tarkoituksenmukainen tuki ja apu. Lapsi saa neuvolassa rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset.

3.5 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on tarkoitettu peruskoululaisille ja heidän perheilleen. Se on lakisääteistä ja maksutonta perusterveydenhuollon ehkäisevää palvelua, jota on saatavilla pääsääntöisesti koulupäivien aikana koululta tai sen välittömästä läheisyydestä. Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön ja oppilaan hyvinvoinnin edistäminen sekä lasten ja nuorten terveen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä oppilaiden, vanhempien, opettajien ja oppilashuollon muiden työntekijöiden kanssa. Valtioneuvoston asetuksen mukaan oppilaan ja opiskelijan terveysneuvonnassa on tuettava ja edistettävä itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja, hyvää kuntoa ja mielenterveyttä sekä ehkäistävä koulukiusaamista. Kouluterveydenhuoltoon sisältyy myös kouluyhteisön terveydellisten olojen valvonta.

3.6 Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on ylläpitää ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia. Opiskeluterveydenhuoltoa säätelevät ensisijaisesti terveydenhuoltolaki ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun

terveydenhuollosta. Opiskeluterveydenhuollon toimintaperiaatteina ovat: opiskelijälähtöisyys, varhainen puuttuminen ja monialainen yhteistyö, jotka kulkevat punaisena lankana kaikessa toiminnassa.

3.7 Kehitysvammaisten lasten ja nuorten erityishuolto

Palvelusuunnitelma

Palvelusuunnitelma on laadittava yhdessä vammaisen henkilön ja tarvittaessa hänen läheistensä kanssa. Palvelusuunnitelmasta tulee ilmetä henkilön vammansa johdosta tarvitsemat palvelut. Palvelusuunnitelmasta on käytävä ilmi riittävän yksityiskohtaisesti ne asiakkaan yksilölliseen palvelutarpeeseen ja elämäntilanteeseen liittyvät seikat, joilla on merkitystä palvelujen sisällöstä, järjestämistavasta ja määrästä päätettäessä. Palvelusuunnitelmassa tulee myös arvioida sitä, miten palvelut voidaan asiakkaalle tarkoituksenmukaisimmalla tavalla järjestää. Palvelusuunnitelmaan kirjattua palvelua tulee hakea erikseen hakemuksella.

Palvelusuunnitelmaa on myöhemmin tarkistettava, jos vammaisen henkilön palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia tai kun se on muuten tarpeellista. (Sosiaaliturvaopas 2022)

Erityishuolto-ohjelma (EHO)

Yksilöllinen EHO tulee laatia jokaista erityishuollon tarpeessa olevaa henkilöä varten. EHO:n laatiminen ei edellytä kehitysvammadiagnoosia, vaan ratkaisevaa on erityishuollon tarve. Erityishuolto-ohjelma on asiakirja, johon kirjataan ne palvelut, joita henkilö saa kehitysvammalain nojalla.

EHO on merkittävä asiakirja siksi, että sillä päätetään toteuttamistapoineen niistä yksilöllisistä palveluista ja tukitoimista, jotka henkilö saa erityishuoltona. Näitä voivat olla mm. päivä- ja työtoiminta, kuntouttava varhaiskasvatus, lyhytaikais-/ tilapäishoito, erityisneuvolan tai kuntoutuskeskuksen tuottamat palvelut. Erityishuoltona saadut palvelut ja niihin liittyvät kuljetukset ovat henkilölle pääsääntöisesti maksuttomia. Erityishuolto-ohjelmaan voidaan hakea muutosta aluehallintovirastolta. (Sosiaaliturvaopas 2022)

Lapinlahdella tehdään tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja Tato luokan oppilaiden ja opettajien kanssa. Avohuollon ohjaaja/ vammaispalveluiden sosiaalityöntekijä pyydetään usein mukaan lasten ja nuorten HOJKS - palavereihin, joissa käydään heidän kokonaistilannettaan läpi. Samalla voidaan päivittää palvelusuunnitelmaa ja käydä läpi tulevia palveluntarpeita. Vaalijalan Pohjois-Savon kehitysvammapoliklinikan kanssa yhteistyö on aktiivista. Lasten ja nuorten kuntoutussuunnitelmien tarkistus vuosittain tapahtuu siellä. Moniammatillinen tiimi varmistaa, että lausunnot tarvittavia Kelan etuuksia varten ovat ajan tasalla.

3.8 Päihde- ja mielenterveystyö

Lapinlahden kunnan mielenterveys- ja päihdesuunnitelman päivitys aloitetaan vuoden 2022 aikana. Se räätälöidään kunnan tarpeiden mukaan ja sen laatiminen on sidoksissa alueen tilanteeseen, rakenteisiin, toimintatapoihin ja resursseihin. Suunnitelman tarkoituksena on toimia työvälineenä kunnan mielenterveys- ja päihdetyötä tekeville tahoille, sekä palvelukarttana kuntalaisille. Suunnitelman avulla moniammatillinen tiimi pystyy suunnittelemaan kattavan, mutta päällekkäisyyksiä välttävän päihdetyön suunnitelman. Lasten ja nuorten päihde- ja mielenterveystyössä toimitaan yhdessä lastensuojelun ja koulun sekä kouluterveydenhuollon

kanssa. Tapauskohtaisesti moniammatillinen työryhmä pohtii yhdessä toimenpiteet, joilla asianomaisia tuetaan, hoidetaan ja ohjataan eteenpäin. Alaikäisten päihteiden käyttö johtaa aina lastensuojeluilmoitukseen ja tilanteen tarkistamiseen sekä selvittelyyn.

Kasvatus- ja perheneuvola tarjoaa alaikäisten matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita, sekä tukea vanhemmuuteen. Mielenterveysneuvolan nuorten työryhmä tarjoaa ohjausta, neuvontaa ja terapeutista tukea nuoruusiän ongelmissa.

Koululaiset ja opiskelijat voivat saada tukea mielenterveyden haasteisiin myös oppilashuollon toimijoilta (kuraattorit, koulupsykykkari ja kouluterveydenhoitajat).

4 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. Lapsen oikeus tarvitsemaansa tukeen vahvistui 1.8.2022 alkaen varhaiskasvatustien muutoksen johdosta: tuen tasot ovat yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. Tarkempaa tietoa löytyy kunnan varhaiskasvatussuunnitelmasta.

Esiopetuksen oppilashuolto on lasten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Esiopetuksen oppilashuoltoon kuuluu ennaltaehkäisevä yhteisöllinen oppilashuolto, joka sisältää esiopetusyhteisön hyvinvointia tukevaa työtä erilaisin menetelmin, yksilökohtainen hyvinvointityö, joka sisältää neuvolan terveydenhoitopalvelut, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä tarvittaessa lasta varten koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän palvelut. Oppilashuollon tavoitteena on luoda esiopetukseen terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö. Keskeistä esiopetuksen hyvinvointityössä on lapsen eheän oppimispolun turvaaminen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kiinteällä yhteistyöllä. Esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma sisältyy Lapinlahden kunnan opetussuunnitelmaan oppilashuollon osalta. Tarkempaa tietoa löytyy kunnan esiopetussuunnitelmasta.

5 KOULU TUKEMASSA LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA

5.1 Oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelma

Oppilashuoltolaki uudistuu säännöllisin väliajoin. Vuoden 2018 lakiuudistus velvoittaa kuntia uudistamaan oppilashuollon toiminnan yhteistyössä koulu-, sosiaalitoimen ja terveydenhuoltoviranomaisten kanssa. Oppilashuollon tavoite on tuottaa kodin ja viranomaisten yhteistyöllä lapsille, oppilaille ja opiskelijoille oppilashuoltoa, jolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuoltotyötä

ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Merkittävää lakiuudistuksessa on oppilashuollon jakaminen kolmeen osaluueeseen: Yleinen oppilashuolto, koulukohtainen oppilashuolto ja yksilökohtainen oppilashuolto, jonka tuottaa tapauskohtaisesti koottava moniammatillinen oppilashuoltoryhmä. Yksilöllisessä oppilashuollossa uusi laki korostaa tuen saajan hänen huoltajiensa kuulemista asian käsittelyssä ja salassapitomääräyksiä. Oppilashuoltosuunnitelma sisältää esi-, perus- ja lukio-opetuksen oppilashuollon, jolloin esiopetuksessa asiakkaista käytetään termiä lapsi, perusopetuksessa oppilas ja lukio-opetuksessa termiä opiskelijahuolto. Oppilashuoltosuunnitelma on Lapinlahden yhtenäiskoulun kaikkien kouluasteiden yhteinen suunnitelma.

5.2 Salassapito

Oppilashuolto on oppilaalle vapaaehtoista tukea, johon osallistuvat viranomaiset ovat salassapitovelvollisia. Opiskelijahuoltoon ja sen rekisteriin liittyvät yksityisen henkilön tiedot ovat julkisuuslain 24 §:n mukaan pääasiallisesti salassa pidettäviä. Salassa pidettävää tietoa ei saa luovuttaa sivulliselle ilman asianomaisen henkilön lupaa tai tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa säännöstä (JulkL § 22 – 23 , 29). Koulutuksen järjestäjä ylläpitää oppilashuoltorekisteriä, joka sisältää tiedot oppilashuollon käytöstä ja tiedonsiirroista. Yksittäisestä oppilaasta ja hänen oppilashuollostaan muodostuu oppilaskohtainen kokonaisuus. Oppilashuoltorekisteristä vastaa rehtori.

5.3 Oppilas- ja opiskelijahuollon toimijat

Oppilashuolto on eri viranomaisten keskeistä yhteistyötä, jossa tarveharkinta ja osallisten toive määrittää eri toimijoiden roolin. Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Kouluyhteisön tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä opetushenkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut, joiden järjestämisestä ja tarjoamisesta päättää peruspalvelulautakunta. Palvelut ovat tarveharkintaisia ja ovat tarjolla asiakkaiden kokonaistilanteiden edellyttämällä tavalla. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa eli seitsemässä koulupäivässä tai kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana koulupäivänä.

5.4 Turvallinen oppimisympäristö

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Opiskeluympäristön fyysisen turvallisuuden edistämisen yhtenä keinona ovat koulujen turvallisuus-, pelastus- ja kriisisuunnitelmat, jotka pidetään ajantasaisina. Yhteistyössä pelastus- ja turvallisuusviranomaisten kanssa järjestetään lukuvuosittain pelastautumispoistumisharjoitukset ja turvallisuuteen liittyvät koulutukset.

Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluuyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Opetuksen järjestäjällä on suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Opettaja tai rehtori ilmoittavat koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille ja järjestävät tarvittavat käsittelyt. Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen yhdessä teknisen osaston kanssa ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Kouluuyhteisöllä on yhtenäiset järjestyssäännöillä määrätyt toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä kouluuyhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan säännöllisesti toteutettavissa tarkastuksissa. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat, joiden kehittämisessä oman kunnan sisäistä ja alueellista viranomaisyhteistyötä.

5.5 Kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen

Koulu ja varhaiskasvatus pyrkivät yhteistyössä kodin kanssa tukemaan lapsen, oppilaan tai opiskelijan kasvua sekä oppimista, missä keskeinen yhteistyön osa-alue on yhteisöllinen ja yksilöllinen oppilashuolto. Panostus perheisiin ja perheiden tukeminen ovat vahvana lähestymisnäkökulmana yhteistyössä. Pienemmille koululaisille tarjotaan aamu- ja iltapäivätoimintaa niin, että he eivät tarvitse olla yksin kotona pitkiä aikoja ilman valvontaa ja tukea. Aamuja ja iltapäiviä ohjaavat tutut henkilöt koulun puolelta. Läksyjen tekeminen, yhdessä olo ja välipalan nauttiminen kuuluvat perustoimintaan kaiken muun ohjatun ohessa. Tähän samaan kasvun tukemiseen kuuluvat myös hammashuollon ja ravitsemusterapeutin tuokiot ja hoidot niin lapsille kuin nuorillekin.

5.6 Nivelvaiheiden tiedonsiirto

Oppilaan ja opiskelijan siirtyessä kouluasteelta toiselle korostuu tarvittavan tiedon siirtäminen ja tutustuminen tulevaan oppimisympäristöön. Kun lapsi aloittaa esikoulun tai siirtyy esiopetuksesta perusopetukseen, lapsi ja huoltajat tutustuvat tutustumispäivänä tulevaan kouluunsa ja opettajaansa. Koulunviranomaiset tekevät huoltajien suostumuksella yhteistyötä tässä siirtymävaiheessa. Kun oppilas vaihtaa perusopetuksen aikana koulua, niin tällöin järjestetään tutustumispäivä oppilaalle ja huoltajalle. Tämän lisäksi kouluviranomaiset tekevät tarvittavaa tietojensiirtoyhteistyötä, jossa huomioidaan jo opittu, käytetty oppimateriaali ja muut tarpeelliset tiedot. Oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle, opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja luokanohjaajat käyvät läpi 9. luokan oppilaiden tuen tarpeet, niihin liittyvät pedagogiset asiakirjat ja muut oppilaan opiskeluun liittyvät lausunnot. Oppilaanohjaaja vastaa tarvittavasta tiedonsiirrosta vastaanottavan toisen asteen oppilaitokseen päin. Koulu järjestää tutustumisia ja osallistuu vierailuihin toiseen asteen oppilaitoksiin. Siirtymisen tukena voi toimia myös nuorisotyöntekijä, jonka avulla nuori saa tukea asunto-, opinto-, matkustus- ja toimeentuloasioissa. Opiskelijan siirtyessä lukion jälkeen jatko-opintoihin, rehtori, opinto-ohjaaja ja ryhmäohjaaja tukevat ja ohjaavat opiskelijaa tilanteen edellyttämällä tavalla. Koulu järjestää tutustumisia ja osallistuu vierailuihin toisen ja kolmannen asteen opiskelupaikkoihin sekä korkeakouluihin. Tukea on saatavilla myös etsivästä nuorisotyöstä.

5.7 Tilastotietoa 2022 - 2030

Koululaitoksen palveluverkko määritellään tämän suunnitelmakauden aikana. Tarkastelussa on hyvä huomioida myös laadulliset tekijät ja niiden vaikutus kunnan vetovoimaisuuteen.

Oppilasennuste

Oppilasennuste sisältää myös Ilmarian, Sassi kodin, valmistavassa opetuksessa olevat sekä vieraspaikkakuntalaiset oppilaat lv 22-23 mukaisesti

Matin ja Liisan koulu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yhteensä	KAIKKI koulut YHT
LV 22 - 23	50	40	45	60	51	64	103	109	88	610	1009
LV 23 - 24	40	50	40	45	60	51	97	103	109	595	960
LV 24 - 25	40	40	50	40	45	60	85	97	103	560	902
LV 25 - 26	40	40	40	50	40	45	97	85	97	534	839
LV 26 - 27	34	40	40	40	50	40	72	97	85	498	787
LV 27 - 28	27	34	40	40	40	50	62	72	97	462	736
LV 28 - 29	48	27	34	40	40	40	77	62	72	440	685
LV 29 - 30	22	48	27	34	40	40	60	77	62	410	627

Alapitkän koulu

	1	2	3	4	5	6				
LV 22 - 23	12	10	12	17	13	11				75
LV 23 - 24	9	12	10	12	17	13				73
LV 24 - 25	13	9	12	10	12	17				73
LV 25 - 26	8	13	9	12	10	12				64
LV 26 - 27	10	8	13	9	12	10				62
LV 27 - 28	10	10	8	13	9	12				62
LV 28 - 29	4	10	10	8	13	9				54
LV 29 - 30	3	4	10	10	8	13				48

Nerkoon koulu

	1	2	3	4	5	6				
LV 22 - 23	11	9	4	12	13	14				63
LV 23 - 24	7	11	9	4	12	13				56
LV 24 - 25	4	7	11	9	4	12				47
LV 25 - 26	4	4	7	11	9	4				39
LV 26 - 27	6	4	4	7	11	9				41
LV 27 - 28	8	6	4	4	7	11				40
LV 28 - 29	4	8	6	4	4	7				33
LV 29 - 30	5	4	8	6	4	4				31

Martikkalan koulu

	0	1	2	3	4	5	6			
LV 22 - 23	4	4	3	11	8	8	8			46
LV 23 - 24	2	4	4	3	11	8	8			40
LV 24 - 25	3	2	4	4	3	11	8			35
LV 25 - 26	3	3	2	4	4	3	11			30
LV 26 - 27	1	3	3	2	4	4	3			20
LV 27 - 28	3	1	3	3	2	4	4			20
LV 28 - 29	1	3	1	3	3	2	4			17
LV 29 - 30		1	3	1	3	3	2			13

Varpaisjärven koulu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yhteensä	Yläkoulu
LV 22 - 23	19	21	15	17	22	16	27	18	32	187	77
LV 23 - 24	9	19	21	15	17	22	23	27	18	171	68
LV 24 - 25	9	9	19	21	15	17	26	23	27	166	76
LV 25 - 26	10	9	9	19	21	15	22	26	23	154	71
LV 26 - 27	13	10	9	9	19	21	19	22	26	148	67
LV 27 - 28	11	13	10	9	9	19	26	19	22	138	67
LV 28 - 29	9	11	13	10	9	9	22	26	19	128	67
LV 29 - 30	3	9	11	13	10	9	9	22	26	112	57

Paloisten koulu

	0	1	2	3	4	5	6				
LV 22 - 23	0	3	5	4	5	4	7				28
LV 23 - 24	4	0	3	5	4	5	4				25
LV 24 - 25	0	4	0	3	5	4	5				21
LV 25 - 26	2	0	4	0	3	5	4				18
LV 26 - 27	4	2	0	4	0	3	5				18
LV 27 - 28	1	4	2	0	4	0	3				14
LV 28 - 29	2	1	4	2	0	4	0				13
LV 29 - 30		2	1	4	2	0	4				13

6.1 Alueellinen ohjausryhmä

Hyvinvointialueiden aloittaessa vuoden 2023 alussa opiskeluhuollon palvelut siirtyvät Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Tämän vuoksi oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin (30.12.2013/1287) on tehty muutoksia liittyen opiskeluhuollon yhteistyörakenteisiin. Hyvinvointialueen on yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava alueellinen yhteistyöryhmä (§14a).

Lapinlahden kunnasta opiskeluhuollon alueelliseen yhteistyöryhmään on nimetty 1.12.2022 Matin ja Liisan koulun apulaisrehtori Sari Jokelainen ja hänen varajäsenekseen osastopäällikkö Jaana Suli ja uudeksi varajäseneksi 7.2.2023 alkaen osastopäällikkö Sinikka Kervinen.

6.2 Lapinlahden kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmä

Kokoonpano kattaa moniammatillisen työryhmän määritelmän sisältäen terveydenhuollon, kuraattoripalvelujen, isojen ja pienten koulujen, nuorisotoimen ja sosiaalipalvelujen edustuksen. Koollekutsujana toimii erityisopetuksesta vastaava Matin ja Liisan koulun apulaisrehtori.

6.3 Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä

Oppilashuolto on osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta, viihtyvyydestä ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Oppilashuolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Huoltajien osallisuutta edistää vanhempainiltojen, oppilas – huoltaja – opettaja keskustelut sekä muu säännöllinen kodin ja koulun yhteistyö. Vanhempainiltoja ja -vartteja, oppimiskeskusteluita ja muita tapaamisia järjestetään jokaisella vuosiluokalla vähintään kerran lukuvuodessa. Yhteistyötä ja tiedonkulkua tehdään Wilma -oppilashallinto-ohjelman kautta. Huoltajat voivat Wilman avulla saada tietoa lapsensa koulunkäynnistä, poissaoloista yms. asioista sekä lähettää ja vastaanottaa viestejä opettajilta.

Myös koulun juhlat, teemapäivät, retket ym. tapahtumat, joihin vanhempia kutsutaan mukaan, edistävät osaltaan koko koulu yhteisön hyvinvointia ja lisäävät huoltajien osallisuutta siihen. Mahdollista on, että huoltajista muodostuva vanhempainyhdistys toimii kodin ja koulun välisenä yhteistyöelimenä, edistää yhteisön hyvinvointia, aktivoi oppilaita ja ylläpitää myönteistä vuorovaikutusta koulun ja huoltajien välillä, tukee koulua sen kasvatustehtävässä sekä voi tarvittaessa puuttua epäkohtiin ja ongelmiin yhdessä koulun kanssa.

Oppilashuoltoryhmään voivat kuulua seuraavat tahot:

- Sivistystoimi: Tukiopetus, erityisopetus, avustajapalvelut, opiskelussa mahdollisesti tarvittavat apuvälineet yms.
- Etsivä nuorisotyö: Erityisnuorisotyöntekijä tukee nuoria opiskeluun, työhakuun ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa.

- o Sosiaalitoimi: Sosiaalityöntekijän ja – ohjaaja toteuttamat palvelut
- o Koulukuraattoripalvelut lasten, nuorten, koulun ja perheiden tukena
- o Pohjois-Savon Hyvinvointialue; Kouluterveydenhoitajan, koululääkärin ja koulupsykologin palvelut.

Oppilashuoltoon vaikuttavat myös:

- o Keittiö: Kouluruokailu, erityisruokavaliot, retkievää ja ruokalan viihtyisyys
- o Vapaa-aikapalvelut: Oppilaiden virkistys- ja vapaa-ajan palveluiden tuottaminen yhdessä koulun kerhotoiminnan, seurakunnan ja paikkakunnan eri järjestöjen ja yhteisöjen kanssa
- o Muut viranomaiset kuten: Ankkuripoliisi, erilaiset valistustapahtumat ja ennaltaehkäisevä oppilashuoltotyö
- o Nuorisovaltuusto ja oppilaskunta: Luokissa voi olla luokkatoimikuntia, jotka yhdessä luokanopettajan / – valvojan kanssa suunnittelevat luokan tapahtumia, retkiä, juhlia ja yhteistä toimintaa. Oppilaita kuullaan koulun järjestyssääntöjen ja muiden heitä koskevien käytänteiden suunnittelussa.

6.4 Kouluastekohtainen oppilashuolto

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä tehdään yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Koululla oppilashuollon vastuuhenkilö on rehtori.

Oppilashuoltosuunnitelma on osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja oppilashuoltosuunnitelma esitellään oppilaille, opiskelijoille ja henkilöstölle koulussa lukuvuoden alussa. Huoltajille oppilashuoltosuunnitelma esitellään vanhempainilloissa ja se liitetään kunnan kotisivuille.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa koulujen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Oppilashuollon tarve vaihtelee lukuvuosittain ja sen resurssit ovat riittävät eri opiskeluyksiköissä. Koulupsykologin tarve saadaan täytettyä ostopalveluina. Hyvinvointialueen palvelut tullaan täyttämään toimihauulla vuoden 2023 aikana.

Lapinlahdella lapsen, oppilaan ja opiskelijan oppilashuollon resurssit ovat kohtuulliset. Kouluterveydenhoitaja palvelee yksiköissä vastaanottopäivinä. Luokanopettaja, luokanvalvoja, ryhmänohjaaja ja rehtori toimivat oppilashuollossa kokoavana tekijänä eri oppilashuollon palveluissa, sillä heille on selkein kokonaiskäsitys lapsen, oppilaan tai opiskelijan tilanteesta. Hän kokoaa tarvittaessa yksilöllisen oppilashuoltoryhmän, jolloin hän kuulee lasta, oppilasta, opiskelijaa ja tämän huoltajia ryhmän jäsenistä.

Koulun oppilashuoltoryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa, jolloin se seuraa ja kehittää kyseistä palvelua. Ryhmään voivat kuulua rehtori, erityisluokanopettajat, luokanopettajat, sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja, nuorisotyöntekijä, psykologi ja tarvittaessa muita viranomaisia. Oppilashuoltoryhmässä huomioidaan kuitenkin tarkasti, että paikalla ovat vain ne henkilöt, jotka ovat keskeisiä ko. oppilaan asiassa.

6.5 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluita, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa

monialaista oppilashuoltoa. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ennaltaehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevilla toimenpiteillä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan kaikkia tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Luokanopettaja, luokanvalvoja, ryhmänohjaaja tai rehtori toimivat oppilashuollossa kokoavana tekijänä eri oppilashuollon palveluissa. Henkilö tai viranomainen, joka kokee yksilön tarvitsevan oppilashuollon palveluita, ilmoittaa opettajalle näkemyksensä, minkä jälkeen opettaja kokoaa tarvittaessa yksilöllisen oppilashuoltoryhmän, jolloin hän kuulee lasta, oppilasta, opiskelijaa ja tämän huoltajia yksilöllisen oppilashuoltoryhmän rakenteesta. Tässä työryhmän nimeämä toimiva viranomainen valmistelee vastuuhenkilönä oppilashuoltokertomuksen, joka siirretään koulun oppilaskohtaiseen rekisteriin.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä ☒ kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset sekä toteutetut toimenpiteet, kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa
- tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Oppilashuoltosuunnitelman liitteeksi tulee koko esi-, perus- ja lukio-opetusten yhtenäinen lomakkeisto koskien oppilashuoltoa.

Mikäli oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja luovutetaan, asiakirjaan on merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella on luovutettu. Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon rekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

Yksilökohtaisessa oppilashuollossa voidaan yhtenä metodina käyttää Lapset Puheeksi -menetelmää, johon opettajistolla tai varhaiskasvatuksen henkilökunnalla on mahdollisuus kouluttautua.

7 NUORISOTOIMI

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin, joita kunta toteutetaan yhteistyössä muiden nuorisualan toimijoiden kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee valtionosuuksilla ja -avustuksilla kuntien nuorisotyötä ja sen kehittämistä. Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat nuorisolain 8§ mukaan kunnan tehtäviin, joita toteuttaessaan kuntaa sitovat lain 2 §:n tavoitteet ja lähtökohdat. Kunta ottaa paikalliset olosuhteet huomioon luodessaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Lasten ja nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa kunnan edustukselliseen

päätöksentekoon säädetään kuntalaissa. Nuorisolain 24 § laajentaa kuntien velvoitetta lasten ja nuorten osallistumisessa, vaikuttamisessa ja kuulemisessa. Kunnan on tarjottava ja järjestettävä lapsille ja nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista nuorisotyötä ja –politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai kunnan on muutoin kuultava lapsia ja nuoria em. mainituissa ja muissa heitä koskevista asioissa.

Nuorisotyö on tavoitteellista kasvatustyötä. Keskeisimmät pyrkimykset ovat vahvistaa lasten ja nuorten itsetuntoa onnistumiskokemusten avulla ja kehittää sosiaalisia taitoja ja ehkäistä päihdehaittoja yhdessä toimimisen kautta. He oppivat myös toimimaan sääntöjen mukaisesti ja yhteisvastuullisesti huolehtimaan, että homma toimii. Nuorisotiloissa pyritään järjestämään avointa toimintaa ja erilaisia teemapäiviä, toimintapäiviä loma-aikoina ja retkiä esimerkiksi elokuviin, keilaamaan ja tapahtumiin. Vuosittain pyritään järjestämään mahdollisimman monipuolista toimintaa, jotta jokainen lapsi ja nuori löytäisi ainakin jotain, mihin osallistua. Tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä tarjota elämyksiä ja positiivisia kokemuksia.

Nuorisotoimen toiminta on päihde- ja savutonta ja toiminnassa kannustetaan päihdeettömään elämäntapaan. Ehkäisevää päihdetyötä on kaikki nuorisotoimen toiminta, jossa lapsi ja nuori saa positiivisia kokemuksia ilman päihteitä. Nuorisotilalla keskustellaan tupakoinnista ja kannustetaan tupakoinnin lopettamiseen. Päihdeettömään elämäntapaan ohjataan luomalla mahdollisuuksia osallistua itseä kiinnostaviin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin. Varsinaisesti ehkäisevän päihdetyön tekemiseen nuorisotoimi panostaa vahvasti vuosittain Ehkäisevän päihdetyön viikolla järjestetään tietosikuja ja muuta toimintaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

7.1 Nuorisotiedotus ja neuvontapalvelut

Nuorisotiedotus ja neuvontapalvelut järjestetään valtakunnallisen Nuortelämä.fi – verkkopalvelun kautta (www.nuortelama.fi). Nuortelämä.fi on verkkopalvelu Suomessa asuville nuorille, jonka tuottaa Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus Koordinaatti yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Palvelu tarjoaa opastusta ja ohjausta nuoren elämän eri tilanteissa. Palvelussa on mm. tietoa ihmissuhteista ja seurustelusta, hyvinvoinnista ja terveydestä, omasta taloudesta, omaan kotiin muuttamisesta, työstä ja yrittäjyydestä sekä netistä ja mediasta, ja siellä on mahdollista myös luottamuksellisesti tehdä kysymyksiä, joihin saa henkilökohtaisen vastauksen. Nuoret voivat myös itse tuottaa sisältöä verkkopalveluun.

Nuorten kuulemista tehdään ympäri vuoden. Vuosittain tehdään kyselyjä toimintatoiveista, jotta mahdollisimman moni löytäisi jotain mieluista, johon osallistua. Pienessä kunnassa paljon tulee toiveita myös suoraan lapsilta ja nuorilta. Nuorisotoimessa kerätään myös aktiivisesti palautetta järjestetyistä toiminnoista, jotta toimintaa voidaan kehittää aktiivisesti.

7.2 Lapinlahden Nuorisofoorumi

Nuorisofoorumi koostuu kunnan alueen peruskoulujen yläkoululaisista sekä toisen asteen ja lukion nuorista. (Varpaisjärvi 2, Lapinlahti 2, Lukio 2, portaanpää 2). Nuorisofoorumin jäsenet ovat yllensä innokkaita nuoria ja ottavat kantaa. Nuorisofoorumi kokoontuu kerran kuussa. Se antaa pyydettyä lausuntoja, tekee aloitteita. Nuorisofoorumin edustaja osallistuu myös kunnan valtuuston kokouksiin. Nuorisofoorumi kuuluu Varpaisjärven alueen nuorisohjaajan vastuu tehtäviin, hän luotsaa nuorten kanssa toimintaa eteenpäin. Palvelulautakunnan nimetty kummi osallistuu kokouksiin ja toimii hyvänä tukena nuorten kanssa toiminnan suunnittelussa kunnassamme.

7.3 Lapinlahden nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Lapinlahden nuorten ohjaus- ja palveluverkostoon kuuluvat tahot, jotka tekevät töitä nuorten parissa: sivistystoimi, nuorisotoimi, Etsivä nuorisotyö, sosiaalitoimi, terveystoimi, Lapinlahden seurakunta, TE-toimisto ja poliisi. Kokoontumisia on harvakseltaan, mutta ydintoimijoiden kohtaamiset ovat säännöllisiä ja akuutteihin tilanteisiin nopeasti puuttuvia. Tapaamisissa nostetaan esille ajankohtaisia asioita ja ilmiöitä nuorten elämässä ja kerätään tietoa päätöksenteon tueksi. Nuorille suunnattujen palvelujen keskinäisen toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävinä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi, edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta, suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi sekä edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta.

Lapinlahdella nuorten ohjaus- ja palveluverkosto on kokoontunut yhdistettynä LAPEn (Lapsi- ja perhepalveluiden työryhmä) kanssa tähän asti. Tulevaisuudessa on pohdittava näiden ryhmien kokoonpanot ja kokoontumiset hyvinvointialueiden aloittamisen myötä.

7.4 Etsivä nuorisotyö ja nuoret aikuiset 18–29 - vuotiaat

Etsivän nuorisotyöntekijän työaika jakautuu Lapinlahden kunnassa siten, että nuorisotyöntekijä tekee 80 % työajasta etsivää nuorisotyötä ja 20 % nuorisotoimen esimiestehtävää. yhden nuorisohjaajan työaikaan on sisällytetty 20 % etsivää nuorisotyötä, jolla turvataan vastuu etsivän loma-ajat sekä työparityönä tehtävä kenttätyö.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa vastauksia nuoren mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsiväntyön ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 18–29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa, 3 luku Kuntien nuorisotyö ja -politiikka sekä monialainen yhteistyö Luvut 10 § Etsivä nuorisotyö, 11 § Tietojen luovuttaminen etsivälle nuorisotyölle ja 12 § Nuoren tietojen käsittely etsivässä nuorisotyössä.

Etsivää työtä tehdään kaduilla, kouluissa, jne. Etsivätyö ei ole tukihenkilötoimintaa, vaan ammatillista palveluohjaustyötä. Kontaktin luomisen edellytyksenä on nuoren suostumus. Työntekijällä ei ole vaatimuksia tai sanktioita nuorta kohtaan. Ensimmäisen kontaktin työntekijään voi ottaa myös toinen viranomainen, nuoren huoltaja, tms. taho, joka on huolissaan nuoren elämäntilanteesta.

Varusmies- tai siviilipalvelusta suorittamassa olevat lapinlahtelaiset nuoret miehet, joiden palvelus keskeytyy tai heillä on palvelukseen mentäessä tai sieltä pois päästessä ongelmia työ- opiskelu-, asumis- tai toimeentuloasioissa, kuuluvat etsivän nuorisotyön palvelujen piiriin. Etsivä nuorisotyö on mukana kutsunnoissa Aikalisä- toiminnan kautta. Etsivän kanssa nuori voi pohtia tavoitteellista toimintaa odotusajalle ennen seuraavia kutsuntoja.

Nuorten tavoittamiseksi ja tiedon jakoon on otettu käyttöön useita eri some-alustoja. Näillä pyritään saavuttamaan nuoret ja tiedottamaan tärkeistä hakupäivämääristä, tapahtumista, koulutuksista, kesätyöpaikoista ja muusta tarjolla olevasta toiminnasta. Etsivästä nuorisotyöstä palveluista tiedotetaan: Instagram, Snapchat, Facebook, Messenger, TikTok ja sähköposti.

7.5 Valpas 15 - 17 -vuotiaat nuoret

Oppivelvollisuuden laajentaminen koskee niitä nuoria, jotka suorittavat perusopetuksen oppimäärää oppivelvollisina 1.1.2021 tai sen jälkeen. Jos henkilön ennen 1.8.2021 voimassa olleen perusopetuslain 25 §:n mukainen oppivelvollisuus on päättynyt ennen 1.1.2021, henkilö ei tule oppivelvollisuuden laajentamisen piiriin. Kyseisen perusopetuslain säännöksen mukaan oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 10 vuotta.

Lapinlahden nuorisotoimessa yhden nuoriso-ohjaajaan toimenkuvaan on sisällytetty VALPAS työ.

Nuoriso-ohjaaja toimii Valppaan kuntavalvojana ja toteuttaa ohjaavan kenttätöön.

Kouluilla on ilmoitus velvollisuus kuntavalvojalle, jolle tulee ilmoitus Valpas järjestelmään, jos nuori ei ole saanut koulupaikkaa tai he eivät ole aloittaneet opintojaan tai ovat keskeyttäneet opintonsa.

Kuntavalvojalla on kaksi kuukautta aikaa ohjata nuorta eteenpäin, joko hakemaan kouluun tai selvittää onko nuoren elämäntilanne ja / tai terveydellinen jaksamisessa huomioitavaa. Tarvittaessa nuorelle voidaan hakea oppivelvollisuuden keskeytystä, mutta tähän on oltava riittävät perusteet mm lääkärin todistus, lastensuojelun vakava tarve jne. Oppivelvollisuuden keskeyttämiseen on perusteena ovat: oppivelvollisuuden suorittamisen estävän pitkäaikaisen sairauden tai vamman vuoksi tai sairausvakuutuslain mukaisen raskaus- tai vanhempainrahan saamisen ajaksi.

Kouluilla on ensisijainen vastuu ohjata nuoria, joko alan vaihtoon tai Valma/Tuva opintoihin.

Sivistysosaston osastopäällikkö tekee päätökset oppivelvollisuuden keskeyttämisestä. Jos nuorta ei saa ohjattua kouluun, kunnan sivistysosaston osastopäällikkö järjestää nuoren ja huoltajan kuulemistilaisuuden ja nuorelle osoitetaan koulupaikka. Oppivelvollisuuden laiminlyönnin viimeisenä toimintana on lastensuojeluilmoitus ja ankuri poliisiin yhteys, jos nuori ei käy toimenpiteistä huolimatta kouluun ja oppivelvollisuus ei täyty. Mutta ennen tätä nuori on voinut edetä lähemmäksi kahdeksaatoista vuotta, aloittamalla ja lopettamalla koulun. Silloin ollaan jo selkeästi myöhässä.

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoite on nostaa koulutus- ja osaamistasoa kaikilla koulutusasteilla, kaventaa oppimiseroja sekä kasvattaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja lasten ja nuorten hyvinvointia.

Tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen. Osaamisvaatimusten kasvaessa työllistyminen edellyttää nykyisin vähintään toisen asteen tutkinnon suorittamista.

7.6 Ennaltaehkäisevä työ Nuorisotoimessa

Nuorisotoimen tavoitteet tukevat toisiaan. Nuoriso-ohjaajilla on vahva ammattitaito nähdä nuoret eri tilanteissa. Nuoriso-ohjaajat työskentelevät monipuolisesti nuorten vapaa-aikana, siellä missä muita palveluita ei ilta-aikaan ole toiminnassa. He näkevät nuoret heidän omassa elinympäristössään

niin kotona kuin jalkautuvassa nuorisotyössään kentällä. Tämä mahdollistaa jo varhaisessa vaiheessa ”kopin” ottamisen nuoresta. Nuoret kokevat ohjaajat niin sanotusti neutraaleiksi toimijoiksi. Nuoret ottavat myös itse kontaktin ohjaajiin herkästi ja haluavat saada tukea omaan elämäänsä. Siksi onkin erittäin tärkeää, että nuorisotoiminta on erittäin monipuolista ja yhteistyökumppanuudet monipuolisia. Nuorisotyössä täytyy pystyä tuottamaan palvelua ajatellen nuorten erilaisia tarpeita. Nuorisotyö ei voi olla vain nuorisotalo työtä, vaikka se on vahvin osa-alue ja talotoiminta turvataan ensisijaisen toimintana ja suhteutetaan työaikaan ja henkilö resursseihin. Syytä onkin muistaa pitämällä huolta kokonaisuudesta ja taata mahdollisuuksien mukaan sellaiset työolosuhteet, että kokonaisuus säilyy. Nuorisotyön monipuolisuus täytyy nähdä kokonaisuutena ja eritoimintojen merkitys nuorten elämässä yksilö ja ryhmä tasolla nuorten elämässä. Usein myös nuorisotalolla käyvät nuoret lähtevät ja osallistuvat leireille, retkille ja kerhotoimintaan, koska esimerkiksi talo laitetaan kiinni ja he ovat toiminnassa mukana viikonlopun. Osa näistä nuorista ei lähtisi tai saisi näitä kokemuksia vaan jäisivät talolle tai kylälle hengaamaan. Myös tutun ohjaajan ohjatessa näitä toimintoja on nuoren helpompi ja turvallisempi osallistua toimintaan ja saada tätä kautta uusia elämyksiä, kokemuksia ja toimintaa elämänsä kohokohdiksi. Usein käykin niin, että heistä tulee erittäin aktiivisia nuoria osallistumaan erilaisiin ohjattuihin toimintoihin niin sanotusti ”jää” on murrettu osallistua harrastotoimintaan muuallakin kuin nuorisotoimen toiminnassa. Tämän vuoksi leirit, retket, kerhot yms. on erittäin tärkeitä kohtaamispaikkoja nuorelle ja niiden kautta nuoret saavat toisenlaisia kokemuksia elämäänsä, jotka voivat motivoida pysymään ”kaidalla” tiellä, kun näkee elämän monipuolisuuden eri suunnista. Nuori huomaa, että maailmassa voi tehdä asioita oman ”neliön” ulkopuolella ja ne ovat vielä hyviä. Nämä nuorisotyön työmuodot tukevat myös sosiaalista vahvistumista sekä sosiaalisia taitoja ylläpitävänä toimintana ennaltaehkäisten ja korjaten päihdehaittoja kodin ja muun tutun ympäristön ulkopuolelle.

8 YLEISSIVISTÄVÄ TYÖ

8.1 Kirjastopalvelut

Lapinlahden kunnankirjasto edistää lasten ja nuorten lukuharrastusta monin tavoin. Kirjasto tekee tiivistä yhteistyötä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kirjakassipalvelu tuo kuukausittain kouluille ja päiväkodeille uudet kirjat lasten käyttöön. Alle kouluikäisille lapsille kirjasto järjestää viikoittain satutunteja, sekä Lapinlahden, että Varpaisjärven toimipisteissä. Kirjastonkäytönopetuksia kirjastoa tarjoaa vuosittain vähintään kolmelle luokka-asteelle oppilaita. Myös kirjavinkkauksia pyritään tarjoamaan ainakin kahdelle luokka-asteelle joka vuosi. Kirjaston lasten- ja nuorten aineistot ovat koko ajan uudistuvat.

Kirjasto lainaa kirjojen, lehtien ja elokuvien lisäksi muun muassa elektronisia- ja lautapelejä, sekä soittimia. Myös kattavat e-aineistot ovat kaikkien asiakkaiden käytössä. Kirjaston tilat ovat lasten ja nuorten käytettävissä niin opiskeluun kuin vapaa-ajan viettoonkin, myös omatoimiajalla. Opiskeluun voi varata erillisen hiljaisen tilan. Sekä Lapinlahden, että Varpaisjärven kirjastojen toimipisteissä on lapsilla ja nuorilla mahdollisuus pelata Playstation pelejä kirjaston tiloissa. Kirjasto järjestää myös tapahtumia lapsille ja nuorille, muun muassa Lasten Lauantain vuosittain maaliskuussa, yhteistyössä kansalaisopiston kanssa. Kirjastolla on usein käynnissä myös erilaisia hankkeita, joilla järjestetään esimerkiksi työpajoja tai kirjailijavieraita lapsille ja nuorille.

8.2 Kaskikuusen kansalaisopisto

Lapinlahdella toimii Lapinlahden kunnan ylläpitämä Kaskikuusen kansalaisopisto. Lapset ja nuoret voivat osallistua kaikkeen heitä kiinnostavaan opetukseen. Lisäksi lapsille ja nuorille suunnitellaan kursseja tarpeen mukaan. Kansalaisopisto on mukana lukuisissa tapahtumissa ympäri vuoden. Kansalaisopisto mm. järjestää yhdessä eri järjestöjen, yritysten ja kulttuuritoimen kanssa Taidekadun AIKATAIKA -tapahtuman, joka tarjoaa lapsille ja nuorille runsaasti mukavaa tekemistä.

8.3 Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimi toimii yhdessä kunnan eri hallintokuntien kanssa luoden lapsille ja nuorille tapahtumia ja tilaisuuksia yhteisöllisessä hengessä. Se osallistuu esimerkiksi Kaskikuusen kanssa Aikataika-tapahtuman järjestelyihin. Kulttuuritoimen kautta nuoria työllistyy kesäisin museoille.

8.4 Liikuntatoimi

Liikuntapalveluiden tavoitteena on parantaa kuntalaisten elämänlaatua terveystoiminnan avulla ja tuottaa erilaisia liikuntapalveluja. Liikuntapalvelut tarjoavat monipuolista liikuntaa ja mahdollisuuksia omatoimiseen liikkumiseen sisällä ja ulkona.

Kunnan lukuisat ja monipuoliset kuntosalit-, hallit, ulkoilureitit, uimarannat, pallo- ja luistelukentät, frisbeegolf- ja parkourrata sekä beachvolley-kenttä ovat käyttäjille maksuttomia, vapaassa käytössä ja helposti saatavilla olevia liikuntapalveluita. Lapinlahdella on erinomaiset ja hyvin hoidetut hiihtoladut, kuten ensilumenlatu. Kunta vastaa liikuntapaikkojen- ja alueiden kunnossapidosta ja huollosta. Liikuntapaikat- ja palvelut ovat maksuttomia kaikille kuntalaisille. Ohjattua monipuolista liikuntaa järjestää erilaiset yhdistykset, urheiluseurat ja kansalaisopisto lisäksi kunnan eri osastot. Seuraa liikuntatoimen Facebookia ja instagramia: Liikuntatoimi Lapinlahti

9 MUITA LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA TUKEVIA TOIMIJOITA

9.1 Järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien toiminta

Lapinlahdella on useita järjestöjä ja yhdistyksiä, jotka järjestävät toimintaa lapsille ja nuorille. Keväällä 2022 Lapinlahdella solmittiin yhteistyösopimus perhekeskustoimintaankunnan, järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien välille. Sopimuksessa sovitaan perhekeskustoimintaan liittyvistä yhteen sovittavan työn tavoitteista, toimenpiteistä sekä sopijapuolten rooleista Lapinlahden perhekeskustoiminnassa.

Sopimuksessa ovat mukana Lapinlahden ja Varpaisjärven seurakunta, Helluntaiseurakunta, MLL Järvi-Suomen Piiri, MLL Lapinlahden yhdistys, MLL Varpaisjärven yhdistys, Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu, SPR Lapinlahti, SPR Varpaisjärvi, Liikuntajärjestöt sekä 4H Lapinlahti.

Järjestöt, yhdistykset ja seurakunnat tarjoavat lapsille ja nuorille myös avoimia kohtaamispaikkoja. Kohtaamispaikoista esimerkkeinä seurakuntien perhekerhot, Lastun avoin taidetoiminta sekä MLL perhekahvilat.

Liikunnan iloa tuovat urheiluseurat, joiden lajikirjo on pienelle paikkakunnalle poikkeuksellisen suuri. Lapinlahden kunta tukee seuroja esimerkiksi ilmaisoin salivuoroin. Lasten asia on yhteinen.

10 NUORET JA TYÖ

Lapinlahden kunnan Työllisyyspalvelut auttavat työnhakuun liittyvissä kysymyksissä. Työllisyyspalveluiden kautta nuori saa henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa eri työllistymistä edistävästä palveluista. Työllisyyspalveluiden kautta on mahdollista päästä esimerkiksi kuntouttavaan työtoimintaan, tehdä osaamiskartoitus, saada apua työnhakuasiakirjojen laatimiseen sekä vinkkejä työllistymiseen/ kouluttautumiseen.

Työnantajien on mahdollista saada lapinlahtelaisen henkilön työllistämiseen työllistämisen kuntalisää.

10.1 Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorten kesätyöpaikkojen hakuaika ilmoitetaan vuosittain paikallislehdessä, sosiaalisessa mediassa ja kunnan kotisivuilla. Hakuaika tänä vuonna on 14.2.-11.3.2022 välisenä aikana.

Lapinlahden kunta tukee nuoria työllistäviä kotitalouksia, yrityksiä ja yhteisöjä myöntämällä kesätyötukea nuoren palkkaukseen. Kesätyötukea myönnetään vuosittain varattujen määrärahojen puitteissa ja määräraha varataan saapuneiden hakemusten järjestyksessä.

Kesätyötuki on 25 €/päivä. Sitä maksetaan vähintään 250 €/ nuori ja enintään 500 €/ nuori.

Työnantaja voi saada tukea useamman nuoren työllistämiseen, mutta nuori voi saada tukea vain yhden työnantajan palveluksessa työskentelyyn.

10.2. NOUP- Nuorten työpaja

Nuorten työpaja tukee nuoria koulutukseen, työelämään ja elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä. Työpajatoimintaa on Pitäjätuvan tiloissa Asematie 8.

Kohderyhmänä on 16 - 29- vuotiaat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat nuoret, jotka tarvitsevat tukea koulutus- ja työelämäuran löytymiseen, elämänhallintataitojen ja oman motivaation vahvistamiseen, toimintakyvyn lisäämiseen tai jotka haluavat tavoitteellista tekemistä määrääjäksi koulutus ja työmarkkinoille siirryttäessä. Työpajatoiminnassa voi samanaikaisesti olla 10 nuorta.

Ohjaus perustuu vahvasti yksilölliseen ja asiakaslähtöiseen ohjaukseen. Jokaisen asiakkaan polku työpajalla suunnitellaan erikseen, ja ohjauksen aikana seurataan asiakkaan edistymistä tiiviisti.

Hankkeen osarahoituksesta vastaa Itä-Suomen AVI, joka valvoo myös toimintaa.

10.3. Työllistämisen kuntalisä

Lapinlahden kunta tukee yrityksiä, yhdistyksiä, säätiöitä ja järjestöjä pitkäaikaistyöttömien työllistämässä maksamalla työllistämisen kuntalisää. Kuntalisää voidaan maksaa lapinlahtelaisten yli 200 päivää työmarkkinatukea saaneen henkilön työllistämiseen työn järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Kuntalisä on 500 euroa kuukaudessa/palkattava henkilö. Kuntalisää myönnetään enintään 12 kuukauden ajaksi.

11 Toteuttaminen ja seuranta: LAPINLAHDEN PERHEKESKUS

Monialaiseen perhekeskuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat lapsille, nuorille ja perheille suunnatut hyvinvointia ja terveyttä sekä kasvua ja kehitystä edistävät sekä varhaisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen palvelut. Palveluverkosto muodostuu perustason sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niitä tukevista erityistason palveluista. Verkosto ylittää hallinnonala- ja organisaatorajat. Siihen kuuluvat sosiaali- ja terveyspalvelujen lisäksi kuntien sivistyspalvelut, hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja muut palvelut sekä Kelan, järjestöjen ja seurakuntien palvelut ja toiminta. (THL)

Lapinlahdella on tehty Perhekeskustoimintasuunnitelma vuosille 2021 - 2024. Lapinlahden perhekeskustoiminnan tavoitteet ovat;

- 1) Yhdenvertaiset palvelut kunnan kaikille lapsiperheille
- 2) Palvelujen helppo saatavuus ilman kohtuuttomia jonotusaikoja
- 3) Yhdessä-aika; varhainen moniammatillinen keskustelu yhdessä perheen kanssa

Kesällä 2022 Lapinlahdella on hyväksytty yhteistyösopimus perhekeskustoimintaan kunnan, järjestöjen ja seurakuntien välille. Yhteistyösopimuksen mukaisesti toimijat osallistuvat monialaiseen ja monitoimijaiseen yhteistyöhön ja perhekeskustoiminnan toteuttamiseen osana omia työtehtäviään. Sopijaosapuolet voivat sopia yhteisiä lapsi- ja perhelähtöisiä toimintamalleja, työpariuksia ja konsultaatioita palveluiden saatavuuden parantamiseksi ja yhteistyön lisäämiseksi. Yhteistyösopimus on yksi keino tiivistää ja lisätä yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden varhaisen tuen toteuttamisessa.